

**ПОСОЛСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ЛИВАН
СЛУЖБА ПО ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИ ВЪПРОСИ - БЕЙРУТ**

СЪСТОЯНИЕ НА МЛЕКОПРЕРАБОТВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В ЛИВАН

(период 2019 - 2021)

Млечната промишленост в Ливан традиционно е сред най-добре развитите агропромишлени сектори в страната. Тази тенденция продължава и в наши дни, като производството на мляко и млечни продукти варира от малки семейни мандри до крупни производители и предприятия на утвърдени международни фирми.

В Ливан се произвеждат значителни количества краве, козе и овче мляко, основно от района на долината Бекаа. В този район е концентрирана около 44 % от земеделската земя в Ливан и голяма част от скотовъдството в страната в т. ч. около 80 % от кравите, 45 % от козите и 35 % от овцете. В района на Бекаа оперират над 1500 млекопроизводители с над 18 000 крави и около 150 маслобойни, като средното дневно производство на мляко достига до около 190 т.

Според Центъра за млечни продукти „Jdita“, ливанските млекопреработватели се нуждаят ежедневно от около 450 т. мляко за да поддържат нивата на производство. Добиваните количества от местните млекопроизводители не успяват да задоволят вътрешното търсене, което налага внос на средно 75 % от нужните количества мляко.

Сред основните производители на млечни продукти в Ливан са: „Таанайел Les Fermes“, „Bonjus“, „Dairy Khoury“, „Liban Lait“, „Dairy Day“, „Dairy Dairy“ и „Jdita“. Тези компании осигуряват около 75% от млечните продукти на ливанския пазар. С цел защита на производителите на млечни продукти и организиране на обединени маркетингови кампании, собствениците на водещите компании създават нестопанска организация „Ливански съвет за млечни продукти“ (ЛСМП).

Според ЛСМП, пазарът за тяхната продукция в страната достига до около 200 млн. щ. д. годишно. Счита се, че общото годишно производство на мляко в Ливан е 62 хил. м/т, като е налице потенциал и за по висок годишен капацитет до около 160 000 м/т. От добитите количества млека се произвеждат средно: 31,25 % течно мляко УНТ, 18,75 % кисело мляко, 15,63 % айран, 12,5 % бели сирена, 9,37 % прясно мляко, 6,25 % сладолед, 5 % халуми и 1,25 % овкусени кисели млека.

Повечето от млекопреработвателите в Ливан не притежават собствени стада и разчитат на млякото от местните фермери. Връзката между млекопроизводителите и преработвателите се осъществява предимно чрез млекосъбирателни центрове и частни доставчици. Доставчиците закупуват млеката на различни цени, в зависимост от качеството на млякото (най-вече съдържание на мазнини), като заедно с транспортните и др. разходи, крайната цена за преработвателите достига до 20 % надценка. Министерството на земеделието на Ливан работи за подобряване на снабдяването чрез центрове за събиране на мляко, от които 40 са в регионите на долината Бека и община Аккар. Основните количества млека в страната се произвеждат от около 3000 фермери.

Производителите на млечни продукти са различават по обем и качество на произвежданата продукция. Големите производители държат на високото качество на млечните продукти, внасят иновации в производството и винаги се брандират с висококачествени опаковки. Поради изискванията си за качество, големите млекопреработватели са по-малко чувствителни към цената и са готови да плащат високи цени за суровини с добро качество. Малките мандри, повечето от които имат проблеми с финансирането, са изключително чувствителни към промените на цените на млеката и допускат закупуването на суровини с по-ниско качество. Допуснатите компромиси спрямо качеството се отразяват пряко и на произвежданите млечни продукти, върху които държавният контрол за качество е слаб или напълно отсъства.

Търсенето на млечни продукти в Ливан е относително високо, като годишната консумация на глава от населението се състои от около 14 л. прясно и прахообразно мляко, 24 кг. сирене и 20 кг. цедено мляко. Това потребление се равнява приблизително на еквивалента на 189 л. прясно мляко годишно. Пазарът на млечни продукти отчита ежегоден ръст в търсенето, породен от високия прираст на населението и наличието на над 1 млн. сирийски бежанци на територията на страната.

През 2018 г. Ливан е внесъл млечни продукти за 355 млн. щ. д., което се явява ръст с 13,5 % спрямо 312 млн. щ. д. през 2017 г. За третото тримесечие на 2019 г. Ливан е отчетел внос на млечни продукти за над 210 млн. щ. д., с тенденция да отчете спад спрямо 2018 г. Сред основните вносители в Ливан са Холандия, Мароко, Дания, Франция, Унгария и България.

По отношение на износа, Ливан отчита 9 % ръст от 3,99 млн. долара през 2017 г. до 4,37 млн. щ. д. през 2018 г. През третото тримесечие на 2019 г. Ливан отчита 2,526 млн. щ. д. от експорт с перспектива за спад, въпреки мерките за защита от ливанското правителство. Основните потребители на ливански млечни продукти се явяват държавите от Персийския залив, сред които Ирак, Катар, ОАЕ и Кувейт, които консумират над 65 % от общия експорт.

Спадът на ливанския експорт се дължи на редица фактори, сред които затрудненият достъп до пазарите в арабските държави, поради затворените сухопътни маршрути в Сирия. Значително влияние оказва и агресивната конкуренция от страна на Иран, Турция и Египет в БИ и ниските световни цени на млякото. Цената на суровината в Ливан варира между 0.60-0.70 щ. д./л., което рязко контрастира спрямо глобалните цени, вариращи между 0.30-0.40 щ. д./л. Във вътрешен план негативна роля играе незаконният внос в Ливан на сирийски млечни продукти, както и наличието на незаконни мандри. В резултат на посочените фактори, производството на млечни продукти в Ливан е намаляло с около 20 % през последните 5 г. и тенденциите са да продължи да се свива.

В опит да регулира пазара и да защити потребителите, Министерството на здравеопазването налага строги регулации на млекопреработвателните предприятия и затваря несъответстващите на заложените стандарти. Въпреки предприетите мерки многобройни малки мандри, оперират без лицензи и противно на регулациите, използват мляко на прах, нишесте и палмови масла в своите продукти, брандирани в някои случаи и като българско бяло сирене.

Българските млечни продукти са добре познати в Ливан, радват се на високо търсене и не се нуждаят от допълнителна реклама. Особено високо се оценяват българските бели сирена, които заемат челни позиции в Ливан, наред с аналогичните продукти от Франция и Италия. Високите им вкусови качества се използват като еталон при оценяването на подобни продукти на местния пазар.

Вносът на млечни продукти от България в Ливан се осъществява основно от ливанските бизнесмени Жак Каласи и Морис Джабра, които са реализирали крупни инвестиции, съответно в мандра „Шипка 99“ АД, гр. Първомай и мандра "Ем Джей Дериз" ЕООД, гр. Карлово. Търговията с български млечни продукти в Ливан заема значителен дял в българския експорт за Ливан, който за 2018 г. достига до 9,44 млн. щ. д. или 13 % от общия износ.

Мотивирайки се със защита на млекопреработвателите, през м. август 2019 г. ливанското министерство на икономиката издава Декрет 5497/23.08.2019 г. за увеличение на митата и таксите върху вноса на млечни продукти за период от 5 години. В тази връзка от началото на м. септември т. г. вносът на български бели сирена се облага с митнически такси от 35%, вместо с налаганите до момента 24,6 %. Промените се отнасят за целия внос от ЕС. Наложени са допълнителни такси и за останалите вносно млечни продукти на база процентното съдържание на мляко, достигащи до 70 %. В допълнение към мерките съгласно новия Декрет, Законът за държавния бюджет за 2019 г. предвижда допълнително увеличение с 3 % на общите мита за внос.

Понастоящем новите мита засягат основно вносителите от ЕС, включително и България. Изключение все още правят арабските държави, поради изискването на Арабската лига, всяка промяна в митническите регулации с арабските държави да бъде приета с мнозинство от Лигата.

Предприетите едностранно от Ливан мерки влизат в конфронтация с ангажиментите на страната по Евро-Средиземноморското споразумение с ЕС, като нанася ущърб и на местните мандри, внасящи по-голямата част от млякото и др. суровини от чужбина. Особено впечатление прави декларацията за защита на местното производство на бели сирена, което на практика не може да бъде осъществено в Ливан, поради липсата на достатъчни количества млека, особено козе и овче.

При запазване на настоящата ситуация, търговията с млечни продукти от България за Ливан се очертава да отчете значителен спад, който заплашва да предизвика драстично свиване на производството или затваряне на мандри в България. Около 90% от продукцията на бяло саламурено сирене от „Шипка 99“ АД и около 20 % от продуктите на „Ем Джей Дериз“ ЕООД са предназначени за ливанския пазар.

С намаляване на предлагането на качествени европейски продукти на ливанския пазар се предоставя възможност за увеличение на незаконното производство и внос на нискокачествени млечни продукти, имитиращи европейските. Ливанското правителство следва да се фокусира върху засилване на контрола в сектора, включително и прекратяване на нелегалното производство и внос. Важен елемент от бъдещите планове следва да бъде и подготовката на адекватна програма за подпомагане на ливанските млекопроизводители и намаление цените на млеката.

В краткосрочен план не се очаква промяна на позициите на ливанското правителство по отношение на предприетите рестриктивни мерки за ограничаване на вноса на млечни продукти в страната. Едностранните и несъгласувани действия на Бейрут с Брюксел при налагането на рестриктивните търговски мерки най-вероятно ще предизвикат ответна реакция от страна на ЕК в Брюксел, изразена в предложение за оттегляне на ЕС от Споразумението с Ливан.

СТИВ-Бейрут